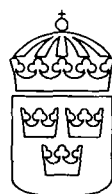

Regeringens proposition

1991/92:169

om förenklad delgivning i myndigheters
initiativärenden

Prop.
1991/92:169

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 7 maj 1992.

På regeringens vägnar

Birgit Friggebo

Gun Hellsvik

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den 1 februari 1991 trädde ett antal ändringar i delgivningslagen i kraft. Bl.a. infördes regler om s.k. förenklad delgivning. Denna delgivningsform innebär att parter i mål och ärenden under vissa förutsättningar kan delges helt enkelt genom att brev skickas med posten till den söktes adress. Något bevis om att delgivning har skett behövs inte i dessa fall.

I propositionen föreslås en justering av reglerna för att förenklad delgivning skall kunna användas även i mål och ärenden till vilka myndigheten själv, och inte någon av parterna, har tagit initiativet.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1993.

Förslag till

Lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

Härigenom föreskrivs att 3 a och 19 §§ delgivningslagen (1970:428) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §¹

Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinarie delgivning med den som *inlett målet eller ärendet eller med dennes motpart* ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökte under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts (förenklad delgivning).

Förenklad delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs och får användas bara om den sökte har delgivits upplysning om att förenklad delgivning kan komma att användas i målet eller ärendet. Delgivning av sådan upplysning med den som inlett målet eller ärendet behöver dock inte ske, om upplysningen lämnas i nära anslutning till att dennes ansökan kommit in till myndigheten.

Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinarie delgivning med den som *är part eller som har liknande ställning i ett mål eller ärende* ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökte under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts (förenklad delgivning).

19 §²

Delgivning har skett genom att den som söks för delgivning själv har mottagit handlingen, oavsett på vilket sätt den kommit honom till handa. Har den sökte kvitterat postförsändelse som hämtats av bud, skall den anses ha kommit honom till handa samma dag som den avhämtats på posten.

Förekommer vid särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning att den som söks för delgivning vägrar att taga emot handlingen, anses delgivning ändå ha skett.

Delgivning skall anses ha skett

enligt 6 § andra stycket genom att handlingen är tillgänglig och meddelandet delgivits,

enligt 3 a § när två veckor förflutit från det att meddelandet skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen *inom två-veckorstiden* kommit fram till den söktes senast kända adress,

enligt 3 § tredje stycket, 12 eller 13 § genom att det blivit fullgjort som föreskrivs där,

enligt 15 § andra stycket sista punkten genom att handlingen lämnats i den söktes hemvist eller fästs på dörren till hans bostad,

enligt 3 a § när två veckor förflutit från det att meddelandet skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen *före två-veckorstidens utgång* kommit fram till den söktes senast kända adress,

¹ Senaste lydelse 1990:1410.

² Senaste lydelse 1990:1410.

enligt 17 § på tionde dagen efter beslutet om kungörelsedelgivning under förutsättning att det blivit fullgjort som föreskrives i paragrafens första stycke.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 1992

Närvarande: statsrådet Friggebo, ordförande, och statsråden Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Hellsvik

Proposition om förenklad delgivning i myndigheters initiativärenden

1 Ärendet och dess beredning

Den 1 februari 1991 trädde ett antal ändringar i delgivningslagen (1970:428, DL) i kraft (SFS 1990:1410). Bl.a. infördes regler om s.k. förenklad delgivning (3 a § DL).

Förenklad delgivning innebär att delgivning får ske genom att en myndighet sänder en handling med posten till den sökte under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts. Förenklad delgivning får enligt lagtexten användas gentemot den som har inlett målet eller ärendet och mot dennes motpart. Vidare förutsätter förenklad delgivning att den sökte först har fått information om att förenklad delgivning kan komma att användas i målet eller ärendet. Vissa handlingar får inte delges genom förenklad delgivning.

Vissa grupper av mål och ärenden inleds inte av någon part utan i stället av myndigheten själv. Det finns behov av att använda förenklad delgivning i många sådana initiativärenden, men det är tveksamt om lagtexten kan anses medge förenklad delgivning med parterna i dessa ärenden. I en promemoria som upprättats inom Justitiedepartementet har föreslagits en lagändring för att öppna en sådan möjlighet.

Promemorian har remissbehandlats. Svar har avgivits till Justitiedepartementet av Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Riksskatteverket, Riksrevisionsverket, Länsstyrelsernas organisationsnämnd, Rikspolisstyrelsen, Stockholms tingsrätt, Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Polisstyrelsen i Umeå, Riksdagens ombudsmän, Svenska kommunförbundet samt Åklagarutredningen-90 (Ju 1990:04). Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr 92-582).

Jag avser nu att ta upp promemorians förslag. Till protokollet i detta ärende bör fogas promemorians författningsförslag som *bilaga 1*. Dessutom kommer jag att föreslå en ytterligare justering av reglerna om förenklad delgivning efter påpekande i ett remissvar.

Regeringen beslutade den 23 april 1992 att inhämta lagrådets yttrande över ett lagförslag som utarbetats i ärendet. Det lagförslag som remitterats till lagrådet är identiskt med propositionens lagförslag. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Utvidgning av tillämpningsområdet för förenklad delgivning

Mitt förslag: Reglerna om förenklad delgivning blir tillämpliga även i mål och ärenden till vilka myndigheten själv, och inte någon part, har tagit initiativet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna är i princip positiva till förslaget.

Skälen för mitt förslag: Förenklad delgivning infördes efter ett förslag i propositionen (1990/91:11) Några delgivningsfrågor. Enligt propositionen bygger förenklad delgivning på tanken att den som vet om att ett visst ärende pågår vid en myndighet bör kunna delges enligt ett förenklat förfarande, nämligen i princip genom lösbrev på posten. I första hand gäller detta enligt propositionen den som själv har inlett ärendet. Men det gäller även dennes motpart, sedan han en gång har fått reda på ärendets existens. Information om att förenklad delgivning kan komma att användas skall som regel delges den det gäller. Den som inlett ärendet kan dock tillställas informationen formlost om detta sker i nära anslutning till att hans ansökan kommit in till myndigheten.

Initiativärenden berörs inte uttryckligen i propositionen. Remissinstanserna har allmänt uttalat att det krävs lagändring för att man skall kunna tillämpa förenklad delgivning i initiativärenden. Jag delar denna åsikt.

Remissinstanserna instämmer i den i promemorian framförda uppfattningen att det från ändamåls- och rättssäkerhetssynpunkter inte spelar någon roll för en part om ärendet i fråga har inletts av någon motpart eller av myndigheten själv; huvudsaken är att han delges fullgod information om ärendet och om det faktum att förenklad delgivning kan komma att användas mot honom fortsättningsvis i ärendet. Själv har jag samma uppfattning.

Som exempel på initiativärenden där det kan finnas utrymme för förenklad delgivning nämns i promemorian polis- och åklagarmyndigheters förundersökning i brottmål, länsstyrelsens ärenden om återkallande av olika tillstånd – t.ex. för yrkesmässig trafik, för fastighetsmäklare och för utskänkning av alkohol –, länsstyrelsens ärenden om tvångsförordnande av revisor i aktiebolag, kommunens miljö- och hälsoskyddsärenden, vissa ärenden vid tingsrätt som har att göra med rättens tillsynsskyldighet samt vissa mål om exekutiv försäljning och löneexekution hos kronofogdemyndighet.

Remissinstanserna bekräftar att det finns ett behov av att kunna använda förenklad delgivning i initiativärenden. Flera av dem tror dock inte att tillämpningsområdet blir särskilt stort, vilket till stor del sammanhänger med att det bara är i ärenden där den sökta skall delges vid mer än ett tillfälle som det kan finnas något utrymme för förenklad delgivning. Från bl.a. åklagarhåll framhålls att det krävs ändringar i förundersökningskungörelsen (1947:948) för att förenklad delgivning skall kunna användas vid s.k. slutdelgivning av förundersökning i brottmål med den misstänkte.

För egen del finner jag det alldeles tydligt att det finns ett utrymme för förenklad delgivning i initiativärenden som är tillräckligt stort för att motivera att regler därom införs. Uppräkningen av ärendetyper i promemorian är ju inte på något sätt uttömmande. I stället kan olika myndigheter förväntas hitta fler ärendetyper där förenklad delgivning kan användas. Just när det gäller slutdelgivning av förundersökning i brottmål tror jag att förenklad delgivning kan komma att visa sig särskilt värdefull. Jag bedömer det också som en förutsättning att vissa justeringar först görs i förundersökningskungörelsen. Jag avser att återkomma till regeringen i denna fråga.

Den lagtekniska lösningen

Den nuvarande lagtexten begränsar den förenklade delgivningens tillämpning till den som inlett målet eller ärendet och dennes motpart. Enligt promemorian skulle man i fortsättningen helt enkelt tala om *en part i ett mål eller ärende*, varvid även inbegreps personer med ställning motsvarande en parts. Därmed skulle man utesluta personer som intar en helt annan sorts ställning i mål och ärenden, t.ex. vittnen och sakkunniga.

Det råder ingen tvekan om att förenklad delgivning bör vara begränsad till personer som intar någon form av partsställning. Flera remissinstanser har emellertid krävt att lagtexten tydligt skall ange att en vidare krets äsytas än som faller under det traditionella partsbegreppet. Jag håller med om att ordet part har en så specifik innebörd att man inte kan använda bara det ordet om man vill träffa en större grupp. Lämpligen bör lagtexten som målgrupp ange *den som är part eller som har liknande ställning i ett mål eller ärende*. Jag återkommer i specialmotiveringen med några ytterligare kommentarer till denna fråga.

Bör vissa handlingar i initiativärenden uttryckligen undantas från förenklad delgivning?

En fråga, som inte har tagits upp i promemorian, gäller det förhållandet att, enligt andra stycket i 3 a § DL, förenklad delgivning inte får avse stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs. Syftet med detta förbud är att ställa högre krav på delgivning av handlingar som typiskt sett är mycket viktiga för adressaten. Stockholms tingsrätt menar att oklarheter eventuellt kan uppkomma när det gäller att tillämpa denna bestämmelse på initiativärenden och säger att det möjligen kan vara befogat att i lagtexten ange att inte heller den inledande handling genom vilken en myndighet ex officio upptar ett ärende till prövning får delges genom förenklad delgivning.

Förbudet mot förenklad delgivning gäller stämningsansökningar och andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs. Enligt min uppfattning skulle denna regel i sin nuvarande utformning inte träffa någon handling i ett initiativärende. Det skulle också vara vanskligt att i lagtext försöka beskriva någon motsvarande kategori av handlingar i ärenden där det är myndigheten själv som tar initiativet, eftersom dessa ärenden kan se ut på så många olika sätt. I en del ärenden är det ju också så att den första kontakten mellan myndigheten och den sökta sker muntligt. Men den grundläggande frågan är naturligtvis om det överhuvudtaget finns behov av att undanta vissa handlingar i dessa ärenden.

Om mitt förslag genomförs kommer förenklad delgivning i ett initiativärende att kunna tillämpas först *efter* det att informationen om förenklad delgivning har delgivits den sökta, vilket förstås måste ha skett på något annat sätt än genom förenklad delgivning. I sådana ärenden kommer alltså den förenklade delgivningen att följa samma mönster som vid delgivning med den part i ett tvåpartsärende som inte har inlett ärendet. I sistnämnda typ av ärende delges normalt inte informationen lösryckt utan i stället tillsammans med den handling varigenom ärendet har inletts. På samma sätt torde myndigheterna i sina initiativärenden komma att i den första kommunikationen som delges parten lämna dels någon sorts föreläggande att svara i ärendet, dels information om att förenklad delgivning kan komma att användas mot honom i fortsättningen i ärendet. Alternativt kommer föreläggandet att delges först och informationen i en senare omgång. I båda fallen kommer syftet med förbudet i andra stycket mot förenklad delgivning av stämningsansökningar m.m. rent faktiskt att tillgodoses även i initiativärendena utan att man uppställer något förbud mot förenklad delgivning av vissa handlingar i dessa ärenden.

Jag föreslår mot denna bakgrund ingen ändring av paragrafens andra stycke. Jag påminner emellertid om den allmänna lämplighetsregeln som finns i första stycket och som anger att förenklad delgivning får användas bara om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna.

3 Justering av presumtionen för när förenklad delgivning skall anses ha skett

Mitt förslag: Delgivning enligt 3 a § DL skall anses ha skett när två veckor förflutit från det att meddelandet om en delgivningshandling skickades med posten och det inte framstår som osannolikt att handlingen *före tvåveckorstidens utgång* kommit fram till den söktes senast kända adress.

Promemorian behandlar inte denna fråga.

Skälen för mitt förslag: Länsstyrelsen i Malmöhus län har i sitt remissvar föreslagit en ändring av formuleringen i 19 § DL, som definierar när delgivning skall anses ha skett enligt 3 a §, nämligen när två veckor förflutit från

det att meddelandet om delgivningshandlingen skickades med posten och det inte med hänsyn till omständigheterna framstår som osannolikt att handlingen *inom tvåveckorstiden* kommit fram till den söktes senast kända adress.

En strikt bokstavstolkning skulle kunna leda till underkännande av en delgivning där handlingen kommit fram *innan tvåveckorstiden börjat löpa*. Så kan ju bli fallet om myndigheten dröjer några dagar med att skicka meddelandet. Syftet med regeln är naturligtvis att en delgivning inte skall godkännas, om handlingen inte kommer fram förrän *efter* tvåveckorstidens utgång. Jag föreslår därför den ändringen av formuleringen att handlingen *före tvåveckorstidens utgång* skall ha kommit fram till den söktes senast kända adress.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Justitiedepartementet upprättats förslag till lag om ändring i delgivningslagen (1970:428).

Förslaget har granskats av *lagrådet*.

5 Specialmotivering

3 a §

Enligt förslaget skall förenklad delgivning kunna användas i förhållande till den som är part eller som har liknande ställning i ett mål eller ärende. Förslaget innebär en utvidgning av tillämpningsområdet jämfört med gällande rätt. För närvarande kan förenklad delgivning användas bara i mål och ärenden som inletts av någon part. I fortsättningen skall detta delgivningssätt kunna användas även om det är myndigheten själv som har initierat målet eller ärendet.

Såsom framgått av den allmänna motiveringen avses den nya lagtexten täcka in alla som har en partsliknande ställning i ett mål eller ärende. Ordet part behöver alltså inte återfinnas i författningsregleringen av själva det förfarande där delgivningen skall användas. I stället kan förekomma uttryck som sakägare, fastighetsägare, misstänkt, tillståndshavare etc., beroende på ämnesområdet. I en stor del av ärendena hos förvaltningsmyndigheterna torde den nu föreslagna formuleringen komma att träffa samma personkrets som avses i t.ex. 16 § förvaltningslagen (1986:223), där man talar om "sökande, klagande eller annan part". Allmänt kan sägas att personen i fråga skall ha en ställning som är jämförbar med den som t.ex. en part i ett tvistemål eller en tilltalad i ett brottmål intar. Typiskt för en sådan person är att han har ett intresse för egen del i själva saken, att han har rätt att framställa yrkanden i själva saken eller att han har rätt att överklaga ett avgörande i saken. T.ex. omfattas inte vittnen och sakkunniga.

Vad som nu sagts om parter och andra personer i liknande ställning gäller även deras ombud eller ställföreträdare. Om sålunda någons talan förs av hans ombud eller ställföreträdare kan man tillämpa förenklad delgivning

mot ombudet resp. ställföreträdaren. Det bör dock observeras att man inte först kan t.ex. tillställa ombudet information om förenklad delgivning och därefter delge parten själv i lösbrev enligt reglerna för förenklad delgivning. Detta innebär ingen ändring i förhållande till gällande rätt.

Prop. 1991/92:169

19 §

Den föreslagna ändringen gäller presumptionen för när delgivning enligt 3 a § skall anses ha skett. Förslaget har kommenterats i den allmänna motiveringen.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen förslår riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (1970:428).

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Förslag till

Lag om ändring i delgivningslagen (1970:428)

Härigenom föreskrivs att 3 a § delgivningslagen (1970:428) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinarie delgivning med *den som inlett målet eller ärendet eller med dennes motpart* ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökta under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts (förenklad delgivning).

Om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna, får ordinarie delgivning med *en part i ett mål eller ärende* ske genom att myndigheten sänder handlingen med posten till den sökta under hans senast kända adress och minst en dag senare skickar ett meddelande om att handlingen har sänts (förenklad delgivning).

Förenklad delgivning får inte avse stämningsansökningar eller andra handlingar varigenom mål eller ärenden anhängiggörs och får användas bara om den sökta har delgivits upplysning om att förenklad delgivning kan komma att användas i målet eller ärendet. Delgivning av sådan upplysning med den som inlett målet eller ärendet behöver dock inte ske, om upplysningen lämnas i nära anslutning till att dennes ansökan kommit in till myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-04-27

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Hans-Gunnar Solerud, regeringsrådet Anders Swartling.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 23 april 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Hellsvik beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i delgivningslagen (1970:428).

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Göran Anér.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Innehåll

Prop. 1991/92:169

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 1992 ..	4
1 Ärendet och dess beredning	4
2 Utvidgning av tillämpningsområdet för förenklad delgivning.	5
3 Justering av presumptionen för när förenklad delgivning skall anses ha skett.	7
4 Upprättat lagförslag	8
5 Specialmotivering	8
6 Hemställan	9
7 Beslut	9
Bilaga 1 Promemorians lagförslag	10
Bilaga 2 Lagrådets yttrande	11